

English Title of the Article

Ebru Kangal Erdem ^{1,a,*}

¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Kangal Meslek Yüksekokulu, Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Programı, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

History

Received: 21/11/2024

Accepted: 28/12/2024

ABSTRACT

The rapid advancement of technology and the communication technologies it offers have radically changed the communication and business culture of organizational structures in the 21st century. Smartphones, tablets and other electronic devices have become indispensable tools of modern business life, facilitating and accelerating communication within and outside the organization. However, with the advantages brought by this technological revolution, problems have arisen due to phubbing, a new situation that has emerged at the level of organizational management and communication. In this context, the concept of "phubbing" has attracted increasing attention on how technology affects organizational relations and communication. This concept refers to the fact that employees and managers in organizations focus on their smartphones instead of face-to-face communication. The effects of this behavior, which negatively affects the communication process in the context of organizational communication and is also referred to as "sociotelism", on the communication between managers, employees and departments have been especially striking recently. It is also aimed to examine the prevalence of phubbing in organizations and the effects of this behavior on important organizational behaviors such as communication, relationships and work culture. This study provides important insights and recommendations for developing organizational communication strategies, increasing employee productivity and creating a healthy organizational climate and culture.

Keywords: Phubbing (Sociotelism), Organisational Communication, Organisational Organisation and Behaviour

Örgütsel İletişim Perspektifinden Phubbing (Sosyotelizm)

Süreç

Geliş: 21/11/2024

Kabul: 28/12/2024

ÖZ

Teknolojinin hızla ilerlemesi ve sunduğu iletişim teknolojileri, 21. yüzyılda örgütsel yapıların iletişimini ve iş kültürünü kökten değiştirmiştir. Akıllı telefonlar, tabletler ve diğer elektronik cihazlar, modern iş yaşamının vazgeçilmez araçları haline gelmiş, örgüt içi ve örgüt dışı iletişimi kolaylaştırıp hızlandırmıştır. Ancak, bu teknolojik devrimin getirdiği avantajlarla birlikte örgütsel yönetim ve iletişim düzeyinde ortaya çıkan yeni durum olan phubbing (sosyotelizm) nedeni ile sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda "Phubbing" kavramı, teknolojinin örgütsel ilişkileri ve iletişimi nasıl etkilediği konusunda giderek artan bir şekilde ilgi çekmektedir. Bu kavram, kurumlarda çalışanların ve yöneticilerin yüz yüze iletişim biçimi yerine akıllı telefonlarına odaklanmalarını ifade eder. Örgütsel iletişim bağlamında iletişim sürecini olumsuz anlamda etkileyen ve "sosyotelizm" olarak da ifade edilen bu davranışın yöneticiler, çalışanlar ve departmanlar arasındaki iletişime olan etkileri özellikle son dönemlerde dikkat çekicidir. Ayrıca örgütlerde phubbing yaygınlığını ve bu davranışın iletişim, ilişkiler ve iş kültürü gibi önemli örgütsel davranışlar üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma örgütsel iletişim stratejilerinin geliştirilmesi, kurum içi anlamda çalışan verimliliğinin artırılması ve sağlıklı bir örgüt iklimi ve kültürünün oluşturulması için önemli içgörüler ve öneriler sunmaktadır.

Copyright

This work is licensed under
Creative Commons Attribution 4.0
International License

Anahtar Kelimeler: Phubbing (Sosyotelizm), Örgütsel İletişim, Örgütsel Organizasyon ve Davranış

^a ebrukngl@hotmail.com

0000-00031461-329X

How to Cite: Kangal Erdem E (2024) Phubbing (Sociotelism) From The Perspective Of Organizational Communication, International Journal of Current Social Science, 3(2): 61-70

Giriş

Günümüzün hızla değişen ve gelişen dünyasında, teknolojinin rolü daha önce hiç olmadığı kadar belirgin ve etkin hale gelmiştir. Özellikle iletişim ve haberleşme teknolojilerinin ilerlemesinin ve gelişmesinin bir sonucu olarak iletişim biçimleri ve insanlar arasındaki ilişkilerde de hissedilir etkilenmeler, farklılıklar ve değişimler yaşanmaktadır. Yeni iletişim teknolojileri beraberinde yeni iletişim şekillerini getirmektedir. Bu teknolojik yenilik ancak iletişim anlamında oluşturduğu dönüşümün ne ölçüde sağlıklı iletişim atmosferi oluşturduğu bir handicap ve çelişkidir. Hemen hemen her alanda yaygın olarak kullanılan akıllı telefonlar, tabletler ve diğer elektronik cihazlar kişisel/özel yaşamın yanı sıra iş hayatında da oldukça yaygın bir kullanım düzeyine ulaşmış durumdadır. Tüm bunlar bu alanda iletişim teknolojilerinin kullanım yaygınlığını ve işlevselliğini göstermektedir. Fakat diğer taraftan teknolojinin getirdiği bu avantajlarla birlikte bazı olumsuz etkiler de görülmektedir.

Phubbing diğer bir ifadeyle sosyotelizm kişinin iletişim ortamında başkalarıyla iletişim kurmak yerine akıllı telefonuna veya tabletine odaklanması, etrafındakileri görmezden gelmesi ve bu davranışın etkileriyle ilgilidir. Bu kavramın örgütsel iletişim çerçevesinde popüler ve dikkat edilmesi gereken bir durum haline gelmesi, teknolojinin insan ilişkilerine etkilerini daha iyi anlama ihtiyacını da beraberinde getirmiştir.

Akıllı telefonlar, tabletler ve diğer teknolojik cihazlar, özellikle sosyal medya platformları sayesinde içinde bulunduğumuz çağda insanların birbirleriyle bağlantı ve iletişim kurma biçimlerini ve bilgiye ulaşma şekillerini kökten değiştirmiştir. Ancak, bu süreklilikli bağlantı durumu diğer bir ifade ile yeni iletişim teknolojileri olan akıllı telefonlar aracılığıyla her an çevrim içi (online) olma davranışı bazen kişisel ve profesyonel iş ilişkilerimize zarar verebilir. Örneğin, bir arkadaşınızla yemek yediğinizde, o kişinin sürekli telefonuna bakması ve sizinle iletişim kurmak yerine sanal dünyayla meşgul olması, ilişkinizin zedelenmesine ve iletişim engeline neden olabilir. Aynı şekilde, iş yerinde bir toplantıdayken yöneticinin telefonuna odaklanması, çalışanların motivasyonunu ve kurumsal bağlılığını olumsuz yönde etkileyebilir. Ayrıca yöneticinin bu davranışı sürekli olarak aynı çalışana karşı gerçekleştiğinde bu mobbing (psikolojik yıldırma) olarak da düşünülebilir.

Teknolojinin getirdiği yeni iletişim araçlarının sunduğu yeni iletişim tekniklerinin insanlar ve çalışanlar arasındaki iletişim ve ilişkiler üzerindeki etkileri özellikle günümüzde önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Teknolojinin getirdiği bu yeni araçlar ve iletişim dinamikleri, insanların hem sosyal hem de iş ilişkilerinde nasıl etkileşimde bulduklarını ve bu dinamiklerden nasıl etkilendiklerini anlamak için araştırmacılar tarafından daha fazla araştırmayı gerektiren güncel ve önemli bir konu olarak değerlendirilmektedir. Bundan dolayı konu bu çalışmada tartışılmaktadır. İşte bu noktada literatürde “Phubbing” ve “Sosyotelizm” gibi karşılık bulan kavramlar devreye girmektedir. İş yerinde çalışanlar ve yöneticiler arasındaki

iletişimi inceleyen bu konudaki çalışmalar, iletişim teknolojilerinin iş dünyasındaki etkilerini daha iyi anlamamıza yardımcı olacaktır.

Bu çalışma, yeni iletişim teknolojilerinin kurumsal iletişim perspektifinden iş hayatında ve organizasyonlarda phubbing (sosyotelizm) gibi konuların neden önemli olduğunu göstermesi açısından oldukça önemlidir. Bu çalışmada, günümüzde popüler hale gelen akıllı telefon kullanımı ve bunun paradoksal olarak beraberinde getirdiği phubbing kavramının teorik olarak analizi yapılmıştır. Bu araştırma örgütsel iletişim çerçevesi ve sınırlandırılması içerisinde araştırılmıştır. Ulusal literatürde bu perspektiften, kavrama yönelik daha önce bir çalışma olmaması doğrultusunda, bu kavramın daha iyi anlaşılmasını sağlamak için ortaya çıkış süreci ve tanımı verilerek örgütsel iletişim açısından phubbing kavramı incelenmiştir. Aynı zamanda araştırmada örgütsel iletişimde phubbing davranışının nedenleri ile işverenler, yöneticiler, çalışanlar ve toplumsal açıdan sonuçları incelenmiş; işletmelere ve yöneticilere öneriler niteliğinde phubbing ile mücadele yöntemlerine değinilmiştir. Çalışmada profesyonel iletişim modellerinin uygulanması esas olan iş yerinde phubbing'in yaygın olarak yaşanmasının kurum içi iletişime yönelik var olan etkileri ve sonuçlarının neler olduğu, ilerleyen süreçte organizasyonlara olası etkilerinin araştırılması, ortaya konulması, önerilerde bulunulması ve phubbing konusuna dikkat çekilmek amaçlanmıştır.

Phubbing (Sosyotelizm) Kavramının Tanımı

Yaygın olarak Phubbing başka bir bireyle iletişim kurarken akıllı telefonuna odaklanma pratiğidir ve bu davranış kişilerarası iletişim eksikliğine neden olmaktadır. Phubbing, “bir bireyin başka bir birey(ler)le iletişim halindeyken dikkatini akıllı telefona vermesi, akıllı telefonla ilgilenmesi ve kişilerarası iletişimden uzaklaşması” olarak tanımlanır (Karadağ ve ark., 2016) şeklinde ifade edilebilir. Phubbing kavramı dilimizde ve ulusal alanyazında “Sosyotelizm” olarak karşılık bulmaktadır ve Phubbing kelimesinin eş anlamlısı olarak “Sosyotelizm” kullanılmaktadır.

Bianchi ve Phillips (2005), Phubbing'in, kişinin iletişim kurduğu kişilere olan ilgisizlik, saygısız tavır veya sanal dünyayı gerçek yaşama tercih etme gibi bir dizi olası dinamiğe sahip olduğunu açıklarlar. Roberts ve David (2017) ise, bu kavramı kişisel ilişkileri ve duyguları etkileyen iletişimi bozan bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bu tanımlardan hareketle phubbing, yüz yüze iletişim ve etkileşimler sırasında birincil odak olması gereken yakınındaki kişilerle iletişim kurmak yerine akıllı telefon veya tablet ile etkileşimde bulunma, gerçek iletişim mekanında bulunan kişileri görmezden gelme, birincil iletişim odağını yok sayma olarak da tanımlanabilir. Phubbing telefonla ilgilenerek bulunduğu yüz yüze iletişim ortamında diğer iletişim taraflarını görmezden gelme davranışı olarak tanımlanabilir.

Phubbing kişinin dikkatini dağıttığı, vücut dilinin cihazlara odaklı kaldığı ve genellikle hoşgörüsüz olarak nitelendirilebilecek kesintilere yol açan davranışlarla belirginleşir. Bu tür sözlü ve sözsüz eylemler, insanların birbirlerini ihmal ettiği anları, durumları oluşturur ve sosyal bağlantıları azaltma veya görmezden gelme eğilimini yansıtır (Nuñez ve ark., 2020).

Günümüzde Phubbing davranışı neredeyse her yerde rastlanan bir durumdur (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2016). Bu davranış, çiftler arasındaki ilişkilerden (Roberts ve David, 2017) okullara (Uğur ve Koç, 2015) ve öğrenciler arasındaki ilişkilere (Karadağ ve ark., 2016) kadar çeşitli bağlamlarda sıkça görülür ve bu ilişkilere, iletişim biçimlerine önemli zararlar verebilir, engeller oluşturabilir.

Araştırmalar, telefonla konuşmanın insanlar arasındaki duygusal bağları olumsuz etkilediğini göstermektedir (Nakamura vd., 2016). Roberts ve David (2016), iletişim eyleminde gerçek çevremizdeki kişileri ihmal etmenin göz temasını azalttığını ve bu nedenle ilgili taraflar arasındaki duygusal ilişkiyi zayıflattığını savunmaktadır. Akıllı telefona odaklanarak çevremizdeki birincil iletişim kişilerini ihmal etmek ve yok saymak davranışı beden diline ait göz teması, jest ve mimikler, kıyafet, oturuş biçimi vb. önemli iletişim unsurlarını görmemek ve kaçırmak demektir. Bu durum ise sağlıklı ve anlamlı iletişim kurulmasını engeller. Zira iletişimde en büyük rol beden diline ait unsurlardır.

Deloitte tarafından 2018'de yapılan bir başka araştırmaya göre ise, Türkiye'deki akıllı telefon kullanıcılarının günde yetmiş sekiz kez kontrol amaçlı telefonlarına baktıkları tespit edilmiştir. Bulgu, akıllı telefon kullanıcılarının her 13 dakikada bir telefonlarını kontrol ettiklerini göstermektedir. Aynı çalışmada, bu kullanıcıların %66'sı telefonlarını gereğinden fazla kullandıklarının da farkındadır (www.Deloitte.com, 2024). Aşırı teknoloji kullanımı bazı konularda risk oluşturmaktadır, bunlardan en önemlisi yüz yüze iletişim sırasında özellikle akıllı telefon kullanımı bu açıdan daha somut sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Kuşkusuz, akıllı telefon kullanımı; sosyalleşme, iletişim vb. için önemli fırsatlar yaratmaktadır. Ancak yüz yüze iletişim sırasında, iş yaşamında toplantılarda veya derste sürekli olarak akıllı telefonla ilgilenmek büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorun, genel olarak dijital yerlilerde daha fazla görülmektedir (Yıldırım ve Ünalın, 2020). Kişiler telefonlarına ilgi gösterdiklerinde fiziksel çevrelerindeki insanlara odaklanamazlar; bu da sosyal yaşam kalitesini bozar ve kişiyle etkileşim halinde olan kişiler arasındaki iletişimde sorunlar yaratır (Parmaksız, 2020). Sosyal ilişkileri, yüz yüze iletişimi derinden sarsma gücüne sahip olan akıllı telefonlar, tüm insanların hayatına hızlı bir şekilde girmiş ve iletişim, ilişkiler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini kısa sürede dikkat çekici olarak hissettirmiştir.

İletişim Teknolojilerinin Gelişimi ve Phubbing'in Ortaya Çıkışı

İletişim teknolojilerinin hızlı gelişimi, insanların günlük yaşamlarını ve iletişim alışkanlıklarını derinden etkilemiştir. 20. yüzyılın sonlarında kişisel bilgisayarların yaygınlaşması ve internetin ortaya çıkışı, iletişimin dijitalleşmesinin ve yakın bir gelecekte iletişimin biçim ve

içerikleriyle büyük oranda yeni bir boyut kazanmasının temellerini atmıştır. Castells (2010), bu dönemi "ağ toplumu" olarak tanımlamış ve bilgi teknolojilerinin toplumsal yapıyı nasıl dönüştürdüğünü vurgulamıştır. Bu dijital dönüşüm, 21. yüzyılın başlarında akıllı telefonların ve sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla hız kazanmıştır. Sosyal medya platformları başkalarıyla dijital mecrada iletişim kurmayı teknik anlamda kolaylaştırmıştır.

Akıllı telefonların yaygınlaşması, insanların sürekli olarak çevrimiçi kalabilmesini sağlamış ve bu durum yeni bir davranış biçiminin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Telefon kullanımının yüz yüze iletişim üzerindeki etkileri oldukça belirgindir. Sosyotelizm davranışı endişe kaynağıdır. Bu davranışın bir dizi kişisel sonucu olumsuz etkilediği bilinmektedir (Abeele 2020; Chotpitayasunondh & Douglas, 2016; Epps, 2016). Sürekli telefonla meşgul olmak, özellikle yüz yüze iletişim kurulması gereken yerlerde veya kaliteli zaman geçirmek istenilen anlarda dikkatin telefona kaymasına neden olabilmektedir. Bu durum ikili ilişkilerde zorluk yaratabilmekte ve insanların birbirleriyle olan samimiyetlerini ve güven duygularını azaltabilmektedir. Ayrıca, telefon bağımlılığı, yüz yüze iletişimde azalmaya yol açarak sosyal ilişkilerin zayıflamasına neden olmaktadır (Tomaszewski vd., 2020; Kraus vd., 2021). Benzer şekilde Przybylski ve Weinstein (2013), akıllı telefon kullanımının yüz yüze iletişim üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarında, cihazların varlığının bile kişilerarası ilişkilerin kalitesini ve empati düzeyini olumsuz etkileyebildiğini ortaya koyulmuştur.

Phubbing kavramı, 2013 yılında Avustralya'da bir grup münazara şampiyonu, ses bilimcisi, sözcük bilimcisi, çapraz bulmaca uzmanı, şair ve yazar tarafından ortaya atılmıştır. Bu kavram, bir kişinin cep telefonu kullanırken karşısındaki kişiyi görmezden gelme davranışını ifade etmektedir (macquarie dictionary). Macquarie Sözlüğü (Avustralya Ulusal Sözlüğü) bu kelimeyi 2013 yılında içeriğine dahil ederek kavramın dünya genelinde bilinmesine ve yayılmasına katkıda bulunmuş ve kısa sürede akademik literatüre girmesine zemin hazırlamıştır. Sosyotelizmin (phubbing) yaygınlaşması, iletişim teknolojilerinin gelişimiyle paralel bir seyir izlemiştir. Çünkü sosyotelizm kavramı dijital iletişim teknolojilerinin beraberinde getirdiği bir davranış biçimidir. Böylelikle özellikle iletişim alanındaki araştırmacıların dikkatini çekerek bu çalışmada olduğu gibi bilimsel araştırmaların konusu haline gelmiştir. Örneğin; Chotpitayasunondh ve Douglas (2016), phubbing'in sosyal etkileşim kalitesi üzerindeki etkilerini inceledikleri çalışmalarında, phubbing davranışının bazı önemli sonuçları olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırma bulguları çerçevesinde, İnternet bağımlılığının, eksiklikten kaçınmanın, korkmanın ve öz kontrol eksikliğinin akıllı telefon bağımlılığını etkilediği ve bu durumun da sosyotelizm davranışına yol açtığı ve bu davranışı artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, phubbing davranışının ve phubbed (phubbing'e maruz kalma) deneyimlerinin, phubbing'in normatif olarak algılanmasına yol açtığı bulunmuştur. Cinsiyetin, phubbed deneyimleri ile phubbing'in normatif olarak algılanması

arasındaki ilişkiyi etkilediği de belirtilmiştir. Bu bulgular, iletişim teknolojilerinin gelişiminin sadece iletişimi kolaylaştırmadığını, aynı zamanda yeni iletişim sorunlarını da beraberinde getirdiğini göstermektedir. Phubbing, modern iletişim çağının paradoksal bir sonucu olarak, insanları aynı sanal mecrada fiziksel olarak bir araya getirirken psikolojik olarak birbirinden uzaklaştırma potansiyeli taşımaktadır. Akıllı telefonlar, tabletler yeni iletişim teknolojilerinin insanlığa sunduğu inovatif değişimleri içermesinin yanında ifade edilen paradoksa neden olmuştur. Phubbing davranışının toplumsal alanda ve çalışma yaşamı süreçlerinde istenmeyen ve iletişimi engelleyici yönünün kabul edilmesi yanı sıra ayrıca bu davranışın giderek toplum içinde alışılan bir davranış biçimi olması ve sosyal anlamda da giderek kanıksanması bu paradoksun örneğidir.

Phubbing'in İletişim Süreçlerine Etkisi

Kişilerarası İletişimde Phubbing'in Rolü

Kişilerarası iletişimde phubbing rolü, modern iletişim çağının en dikkat çekici fenomenlerinden biri haline gelmiştir. Kişilerarası iletişimde phubbing'in rolü, modern iletişim çağının en dikkat çekici fenomenlerinden biri haline gelmiştir. Przybylski ve Weinstein (2013) tarafından gerçekleştirilen deneysel çalışma, mobil iletişim teknolojisinin varlığının yüz yüze etkileşimlerin kalitesi üzerindeki çok yönlü etkilerini ortaya koymuştur. Araştırmacılar, cep telefonlarının kişilerarası iletişim üzerindeki etkilerini dört ana boyutta incelemişlerdir. Bu boyutlar: Dikkat Dağılması, Algılanan Mevcudiyet, Bağlılık ve Güven ve Sosyal bağlar. İlk olarak, cep telefonlarının yüz yüze etkileşimler sırasında dikkat dağıtıcı bir unsur olarak işlev gördüğü ve bu durumun iletişimin kalitesini olumsuz yönde etkileyebileceği tespit edilmiştir. İkinci olarak, bir cep telefonunun fiziksel varlığının bile, iletişim partneri eşdeyişle iletişim birimi tarafından algılanan mevcudiyeti etkileyerek, karşı tarafın kendisine yeterince ilgi gösterilmediği hissine kapılmasına neden olabileceği gözlemlenmiştir. Üçüncü boyut olarak, cep telefonlarının kişilerarası ilişkilerde bağlılık ve güven duygusunu zayıflatma potansiyeli taşıdığı belirlenmiştir. Son olarak, cep telefonlarının sürekli kullanımının, sosyal bağların zayıflamasına ve ilişkilerin yüzeyselleşmesine yol açabileceği öne sürülmüştür (Przybylski ve Weinstein 2013). Bu çok boyutlu analiz, phubbing'in kişilerarası iletişim üzerindeki potansiyel zararlı ve olumsuz etkilerini gözler önüne sermekte ve özellikle yakın ilişkilerde, bu davranışın sürekli olarak tekrarlanmasının ilişki kalitesini ve memnuniyetini önemli ölçüde azaltabileceğine işaret etmektedir. Literatürde phubbingin ikili ilişkileri de sekteye uğrattığına dair çalışmalara rastlamak mümkündür. Phubbingin, duygusal ilişkilerde kıskançlığa sebep olduğu (Krasnova vd., 2016) yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur.

Bu olumsuz etkilerin yanı sıra, phubbing paradoksal bir şekilde yeni iletişim biçimlerinin ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Örneğin, Chotpitayasunondh ve Douglas (2016), phubbing'in bulaşıcı bir davranış olduğunu ve

insanların, kendilerine phubbing yapıldığında buna benzer şekilde karşılık verme eğiliminde olduklarını tespit etmişlerdir. Bu durum, kişilerarası iletişimde bir kısır döngü yaratarak, yüz yüze etkileşimlerin kalitesini daha da düşürebilmektedir. Olumsuz etkisine ilişkin kanıtlara rağmen, son zamanlarda yapılan çalışmalar, sosyotelizmin, arkadaşlarla yapılan sosyal toplantılar, partnerle geçirilen zaman, kolejlerde/üniversitelerde veya iş yerlerinde başkalarıyla etkileşimler de dahil olmak üzere her yerde gerçekleştiği için yaygın bir davranış olmaya devam ettiğini göstermektedir (Roberts & David, 2016, 2017; Wang ve diğerleri, 2018). Bu bulguyu destekleyen başka araştırmalar da bulunmaktadır; örneğin yapılan bir çalışmada araştırmaya katılan katılımcıların %90'ı en son sosyal aktiviteleri sırasında akıllı telefonlarını kullandıklarını ifade etmişlerdir. Yakın tarihli bir diğer çalışmada (Rainie & Zickuhr, 2015), sosyal temas sırasında başkalarının da akıllı telefon kullanımına dahil olduğu algısı rapor edilmiştir. Bir başka çalışmada ise katılımcılar kendilerini olgun katılımcıların yaklaşık %50'sinin yarısı tarafından sosyotelize maruz bırakılmış buldukları bildirilmiştir (Roberts & David, 2016).

Mobil iletişim teknolojilerinin sosyal etkileşimler ve kişilerarası iletişim üzerindeki çok yönlü etkileri bir çalışmada ortaya konmuştur. Araştırmacılar, mobil cihazların sosyal ağlara sınırsız bağlantı sunarak sosyal hayata potansiyel olumlu katkılar sağlayabileceğini belirtmişlerdir. Bununla birlikte, aynı çalışma, mobil cihazların eşzamanlı kullanımının yüz yüze etkileşimlerin kalitesini olumsuz etkileyebileceğine ve bunun ilişkisel ve iletişimsel zararlara yol açabileceğine dair endişeleri de dile getirmiştir. Özellikle, bir konuşma esnasında mobil mesajlaşma davranışının, iletişim kalitesini düşürdüğü ve kullanıcıların daha az kibar ve dikkatsiz olarak algılandığı deneysel olarak gösterilmiştir. Bu bulgular, phubbing'in kişilerarası iletişim üzerindeki etkilerinin karmaşık, çok boyutlu ve paradoksal sonuçları olduğunu göstermektedir, zira teknoloji bir yandan iletişim olanaklarını genişletirken, diğer yandan mevcut sosyal etkileşimlerin niteliğini potansiyel olarak zayıflatmaktadır (Vanden Abeele vd., 2016).

Dijital teknolojilerin yaygınlaşması ve sürekli bağlantılı diğer bir ifade ile çevrimiçi olma durumu, gündelik yaşam pratiklerini önemli ölçüde dönüştürmektedir. Bu teknolojiler, çoklu görev yapma kapasitesini artırırken, paradoksal bir şekilde kişilerarası ilişkilerin niteliğini olumsuz etkileyebilmektedir. Özellikle, bireylerin birbirlerine tam anlamıyla odaklanma yeteneklerinde bir azalma gözlemlenmektedir. Genç neslin iletişim tercihlerindeki değişim, bu durumun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir; sesli telefon görüşmelerinin yerini, eşzamanlı olarak birden fazla kişiyle iletişim kurma olanağı sunan anlık mesajlaşma uygulamaları almaktadır. Bu eğilim, sohbetlerin derinliğini ve kalitesini potansiyel olarak azaltmakta, dolayısıyla insan ilişkilerinin niteliğini etkilemektedir (Turkle, 2011). Bu perspektiften hareketle teknolojinin sorunları çözmedeki rolüne yönelik eleştirel bir yaklaşım benimsenerek, dijital çağda insan etkileşimlerinin ve ilişkilerinin yeniden değerlendirilmesi

gerektiği bu çalışmada vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, gelecekteki araştırmalar, phubbing'in kişilerarası iletişim becerilerimizi nasıl şekillendirdiğini ve toplumsal ilişkilerimizi nasıl dönüştürdüğünü daha derinlemesine incelemelidir. Bu anlayış ve yapılacak çalışmalar, dijital çağda sağlıklı iletişim pratiklerinin geliştirilmesine yardımcı olabilir ve teknoloji ile insan etkileşimi arasında daha iyi bir denge kurulmasına katkıda bulunabilir. Bu örgütsel iletişim açısından da elzem bir konu olarak değerlendirilmelidir.

Phubbing' in Sözlü ve Sözsüz İletişim Üzerindeki Etkileri

Phubbing, yani bir sosyal etkileşim sırasında akıllı telefon kullanımına yönelme davranışı ve karşısındaki kişiyi göz ve kulak ardı etme durumu, kişilerarası iletişimin hem sözlü (sözel) hem de sözsüz (sözel olmayan) boyutlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Bu kavram, modern dijital çağın kişilerarası ilişkiler üzerindeki etkisini incelemek için önemli bir araştırma alanı haline gelmiştir.

Sözlü iletişim açısından, phubbing davranışı konuşmanın akışını ve kalitesini olumsuz etkilemektedir. Sosyal etkileşim sırasında mobil cihaz kullanan bireylerin, iletişimde buldukları kişiler tarafından daha az dikkatli ve daha az nazik olarak algılanmaktadır. Bu algı etkileşimin genel kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. İkinci olarak mobil cihaz kullanımının olduğu diyalogların, kullanılmadığı durumlara kıyasla daha düşük kalitede olduğu değerlendirilmiştir. Vanden Abeele vd. (2016) tarafından yapılan çalışmada da phubbing yapan bireylerin konuşma eylemi sırasında konuşmacının söylediklerine daha az dikkat ettikleri ve konuşmaya daha düşük düzeyde sözel katılım gösterdikleri ortaya konulmuştur. Phubbing diyalogun, iletişimin derinliğini azaltmakta ve anlamlı ve güven verici sözlü etkileşimlerin oluşmasını engellemektedir. Bağlamına göre iletişim türlerinden özellikle kişilerarası ve örgütsel iletişim çerçevesinde ele alınacak olursa yüz yüze ve sözlü iletişim sırasında phubbing samimi olmayan ve yüzeysel bir konuşma biçimi ortaya çıkmasına zemin oluşturmaktadır.

Sözsüz (sözel olmayan) iletişim boyutunda ise phubbing'in etkileri daha da belirgindir. Göz teması, jestler, yüz ifadeleri yani mimikler ve beden dili gibi kritik sözel olmayan mesaj ve iletişim ipuçları, akıllı telefona odaklanma nedeniyle kaçırılmaktadır. Phubbing sözel olmayan iletişim sinyallerinin algılanmasını ve yorumlanmasını olumsuz etkilemektedir aynı zamanda empati kurma ve duygusal bağlantı oluşturma yeteneklerini zayıflatmaktadır (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2018).

Phubbing'in uzun vadeli etkileri üzerine yapılan çalışmalar, bu davranışın ilişki kalitesi ve sosyal bağlar üzerindeki olumsuz etkilerini ortaya koymaktadır. Literatürde, iletişim eylemi sırasında iletişimin tarafları ve phubbing olgusunun romantik ilişkiler ve bireysel refah üzerindeki etkileri üzerine yapılan bir çalışmada ilgi çekici bulgular elde edilmiştir. Araştırmacılar, phubbing'in ilişki memnuniyetini olumsuz etkilediğini ve kişisel iyi oluş üzerinde negatif sonuçlar doğurduğunu ileri sürmüşlerdir.

Çalışmada, cep telefonu kullanımıyla ilgili çatışmaların, phubbing ile ilişki memnuniyeti arasındaki bağlantıya aracılık ettiği öne sürülmüştür. Ayrıca, anksiyöz kişilik ve bağlanma stiline sahip bireylerin daha fazla cep telefonu çatışması yaşadıkları gözlemlenmiştir. Dikkat çekici bir şekilde, araştırmacılar phubbing'in depresyon üzerinde dolaylı bir etkisi olduğunu ve bunun iletişim ve ilişki memnuniyeti üzerinden yaşam memnuniyetini etkilediğini belirtmişlerdir (Roberts ve David, 2016). Phubbing'in sözlü ve sözsüz iletişim biçimi üzerindeki anlık etkilerinin ötesinde, kişilerarası ilişkilerin genel dinamiklerini de etkileyebileceği burada açık bir şekilde görülmektedir.

Phubbing, Aktif Dinleme ve Empati Becerilerinin Zayıflaması

Phubbing, modern iletişim ortamlarında giderek daha yaygın bir sorun haline gelmiştir ve bu durum, bireylerin sosyal becerileri ve ilişkileri üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Araştırmalar, yoğun cep telefonu kullanımının, kişilerin çevrelerine karşı dikkatlerini azalttığını, duyarsız hale geldiklerini ve bu durumun, bilgi işleme ve iletişim kalitesi üzerinde zararlı etkiler yarattığını göstermektedir. Phubbing davranışı sırasında phubbing' e maruz kalan bireylerin kendilerini değersiz ve görmezden gelinmiş hissetmelerine yol açmakta, konsantrasyon ve üretkenlik eksikliğine neden olmaktadır ve karşılıklı etkileşimde bulunulan iletişim mecrasında phubbing davranışı gösteren kişinin (phubber) telefonuna veya tabletine odaklanması nedeniyle phubbing davranışıyla karşılaşan kişi iletişim bağlamı içerisinde özgüven eksikliği yaşanmaktadır. Ayrıca, cep telefonuna aşırı odaklanma, bireylerin çevresindeki insanların duygularına ve ihtiyaçlarına karşı duyarlılığını azaltmakta ve bu da empati seviyelerinin düşmesine neden olmaktadır. Empati, bireylerin başkalarının duygularını, durumlarını, arzularını ve ihtiyaçlarını hissedebilmesi ve anlayabilmesi için sahip oldukları sosyal ve duygusal bir beceridir. Bu beceri, hassas, perspektifli ve uygun iletişim ve destek sunabilmek için önemlidir. Phubbing'in yaygınlaşması, toplumda iletişim kopukluğuna ve sosyal becerilerin zayıflamasına yol açarak, bireyler arası ilişkilerin biçimini, niteliğini ve kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu bakımdan phubbing'in etkilerini anlamak ve bu olumsuz eğilimi tersine çevirmek için daha fazla araştırma ve farkındalık yaratma çabaları önem taşımaktadır. Sari vd. (2023) phubbing davranışının (telefonla ilgilenme) sosyal beceriler ve yaşam becerileri üzerindeki etkisi incelemiştir. Çalışmada phubbing'in sosyal becerileri olumsuz etkilediğini ve bu durumun yaşam becerilerinin gelişimini engellediği ortaya konulmuştur. Phubber (phubbing yapan kişi) zaman içerisinde kendisi de phubbing davranışına maruz kalmaktadır. Çünkü daha önceki iletişim eylemlerinde iletişim birimlerine bu şekilde davranış göstererek kendisi hakkında olumsuz bir algı oluşturmuştur ve bu kişiye ilk fırsatta aynı davranışı gösterme eğilimi görülebilmektedir. Böylece phubbing artarak devam etmektedir.

Örgütsel İletişimde Phubbing

İş Yerinde İletişim Kanallarının Değişimi

Örgütsel iletişim süreçlerinde kullanılan örgütsel iletişim kanalları içerisinde gerek kurumsal iş amaçları için gerekse bu amaçlar dışında akıllı telefon varlığı ve kullanımı dikkat çekici bir biçimde artış göstermektedir. Günümüzde akıllı telefonlar, sadece arama yapmak dışında çeşitli (bilgi gönderme, kişilerin sosyal medya hesaplarını oluşturması ve kullanması, oyun oynama, video izleme, para transferi, e-posta gönderme, belge gönderme, grup sohbetleri vb.) nedenlerle de kullanılabilir. Akıllı telefonların iş ortamlarında, işleri kolaylaştırdığından dolayı vazgeçilmez bir araç haline geldiğini hissetmemek mümkün değildir. Ancak bu iletişim teknolojisinin iş ortamlarında işleri kolaylaştırmanın yanında beraberinde getirdiği iletişim engelleri vardır.

Örgütsel iletişimde Phubbing, modern iş dünyasında giderek artan bir endişe ve sorun kaynağı haline gelmiştir. Phubbing, bireylerin sosyal ortamlarda akıllı telefonları veya diğer mobil cihazları kullanarak başkalarıyla olan etkileşimlerini ihmal etme eğilimini ifade eder (Chotpitayasunondh & Douglas, 2016).

Örgütsel bağlamda, Phubbing davranışının çeşitli iletişim sorunlarına yol açabileceği bazı hususlar şu şekildedir:

1. **İş Yerinde Verimliliğin Düşmesi:** Çalışanların dikkatlerinin sürekli olarak mobil cihazlara kayması, iş odaklı görevlerin tamamlanmasını geciktirebilir (Roberts & David, 2017). Kurum içerisinde yönetici ve çalışan iletişimi sürecinde karşılaşılan phubbing davranışı sonucunda çalışan verimliliği giderek düşer ve kurumun hem iç hem de dış hedef kitlesi nezdinde algısı, imajı ve itibarı olumsuz yönde değişir. Kurum çalışanlarının phubbing davranışı hakkında bilinçlenmeleri ve bu davranışa karşı önlem olarak kurum içi eğitimler düzenlenmelidir.
2. **Kişilerarası İlişkilerin Zayıflaması:** Yüz yüze iletişimin azalması, çalışanlar arasındaki bağların zayıflamasına neden olabilir (Nazir & Pişkin, 2016). Phubbing eyleminde kişi akıllı telefonuna veya başka bir cihaza yönelir ve dikkatini verir dolayısıyla karşısındaki kişiye yönelmez, onunla göz teması kurmaz ve kişinin beden dilini görmez. Bunlar kişilerarası iletişimin niteliğini bozar. Bu bağlamda phubbing kişilerarası iletişimde bir engel teşkil eder.
3. **Örgütsel Bağlılığın Azalması:** Phubbing, çalışanların örgüte olan bağlılıklarını ve aidiyet duygularını olumsuz etkileyebilir (Karadağ vd., 2015). Çünkü phubbing bir nezaketsizlik hareketidir. Yöneticinin bu nezaketsiz davranışıyla karşılaşan çalışanın yöneticiye ve çalıştığı örgüte diğer bir ifadeyle kuruma bağlılığı ve aidiyeti zayıflar. Phubbing örgütsel bağlılığın önünde bir engel potansiyeli taşır.
4. **İş Stresinin Artması:** Sürekli erişilebilir olma baskısı, çalışanların iş-yaşam dengesini bozabilir ve stres seviyelerini artırabilir (Derks & Bakker, 2014). İş yerindeki nezaketsizlik örneklerinden birisi olarak da açıklanabilecek phubbing' in neden olabileceği durumlardan bazıları da çalışanlarda stres, endişe, depresyon ve anksiyete (huzursuzluk) gibi kişi ve iletişim sağlığını olumsuz yönde etkileyen unsurlar olarak açıklanabilir.

Örgütsel iletişimde phubbing'in etkilerini öngörebilmek, anlamak ve yönetmek, modern iş ortamlarında kritik bir öneme sahiptir. İşverenler ve yöneticiler, bu fenomenin potansiyel olumsuz etkilerini azaltmak için stratejiler geliştirmelidir. Stratejik olarak proaktif yöntemlerle hareket edilmelidir. Daha önce de belirtildiği gibi kurum içi eğitimler ve bilinçlendirmeye yönelik iletişim faaliyetleri bu anlamda önemlidir.

Toplantı Kültürü ve Phubbing

1. **Toplantı Verimliliğine Etkisi:** Phubbing, yüz yüze etkileşimleri olumsuz etkileyerek toplantıların verimliliğini düşürebilir. Bohns ve Scholer (2018), cep telefonu kullanımının yüz yüze etkileşimlerde dikkat dağınıklığına yol açtığını ve bunun kişilerarası ilişkiler üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabileceğini belirtmişlerdir. Bu dikkat dağınıklığı ve etkileşim kaybı, iş ortamındaki karar alma süreçlerini yavaşlatabilir. Toplantılarda katılımcılar arasındaki iletişimde konuşma ve dinleme oldukça önemli unsurlardır. Phubbing konuşma ve dinlemeyi olumsuz anlamda etkiler.
2. **İletişim Kalitesine Etkisi:** Yüz yüze iletişimin önemli olduğu toplantılarda, phubbing davranışı iletişim kalitesini düşürmektedir. Nazir ve Pişkin (2016), bu durumun yanlış anlaşılmalara ve iletişim kopukluklarına yol açtığını belirtmektedir.
3. **Profesyonel İlişkilere Etkisi:** Toplantılarda phubbing yapan kişiler, meslektaşları tarafından saygısız veya ilgisiz olarak algılanabilmektedir. Bu durum, profesyonel ilişkileri zedeleyebilir ve iş birliği fırsatlarını azaltabilir (Chotpitayasunondh & Douglas, 2018). Phubbing davranışına maruz kalan çalışan iş birliği ve yaratıcı iş fikirlerini ifade etme girişimlerini geri çekebilmektedir. Çünkü bu davranış bir saygısızlık olarak görmektedir. Kendisi de bu davranış öğrenmekte ve gösterme yöneliminde bulunabilmektedir.
4. **Yaratıcılık ve İnovasyon Üzerindeki Etkisi:** Toplantılar genellikle fikir alışverişi ve beyin fırtınası için önemli platformlardır. Phubbing, dikkat dağıtıcı bir etken olarak, yaratıcı süreçlerde ve beyin fırtınalarında etkileşimi zayıflatabilir. Kushlev ve Dunn (2019), akıllı telefonların varlığının sosyal bağlantı hissini zayıflattığını ve bu durumun yaratıcı süreçlerde de etkili olabileceğini ortaya koymuştur. Phubbing, bu süreçleri olumsuz etkileyerek yaratıcılığı ve inovasyonu kısıtlayabilir. Bu bağlamda phubbing ile toplantı konusu odak olmaktan çıkar ve kreatif düşünceye engel olunur.
5. **Toplantı Kültürünün Dönüşümü:** Thornton vd. (2014) tarafından yapılan çalışmaya göre, telefonların yalnızca varlığı bile dikkat dağıtıcı olduğundan bazı şirketlerin toplantı politikalarını gözden geçirmesine neden olabileceği düşünülmektedir. Örneğin akıllı telefonların sadece toplantı masası üzerinde olması dahi katılımcıları rahatsız edebilmektedir.

Lider-Çalışan İletişiminde Phubbing'in Etkileri

Araştırmalar, teknolojinin birçok olumlu sonuç üretmesine rağmen, aynı zamanda ciddi olumsuz sonuçlarla da ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Teknolojinin ilerlemesi ve insanlığın yaşamını kolaylaştıran yenilikler sunması bazen beraberinde bu paradoksu getirebilmektedir. Örneğin, çalışmalar teknolojinin bireylere daha fazla çalışma süresi ve daha fazla işyeri esnekliği sağladığını göstermiştir. Ancak teknoloji aynı zamanda bireylerin izin zamanlarına sürekli kesintiler getirerek stres ve gerginliği artırabilir ve düşük performans, işten ayrılma niyetinin artması ve iş-yaşam dengesinin bozulması (Yousaf ve ark., 2022) gibi olumsuz sonuçlar doğurabilir. İş yerinde akıllı telefon kullanımının arttığı bu dönemde, yönetici sosyotelizmi yöneticilerin yaygın bir üretkenlik karşıtı iş yeri davranışıdır. Yönetici sosyotelizmi, bir amirin astının yanında cep telefonunu ne ölçüde kullandığı veya dikkatinin ne ölçüde dağıldığı olarak tanımlanabilir (Roberts ve David, 2017).

Son zamanlarda yapılan araştırmalar, akıllı telefon kullanımının artmasıyla birlikte, iş yerlerinde yöneticilerin phubbing sorununun da aynı şekilde arttığını göstermiştir. Yöneticiler çalışanlarını phubbing davranışı ile görmezden gelmeye çalışabilmektedirler. Yöneticiler ve çalışanlar arasındaki etkileşim sürecinde, yöneticilerin sosyotelizm yapması onları çalışanlarla yüz yüze etkileşimden uzaklaştırmakta bu da çalışanların kendilerini ihmal edilmiş hissetmelerine neden olmakta ve giderek birbirlerinden uzaklaşmakta, liderle aralarındaki sosyal mesafeyi artırmaktadır. Yüksek sosyal mesafe, sosyal etkileşimleri engelleyebilir ve olumsuz, hoş olmayan etkileşimlere yol açabilir. Olumsuz etkileşimler de güveni zedeleyebilir. Yöneticiler ve çalışanlar arasında güvenin oluşması, iyi niyet ve karşılıklı uzlaşma temelli kişilerarası etkileşimle kurulan olumlu yakın ilişkilere bağlıdır ve çalışanlar da liderlerle daha yakın bir ilişki kurma temel ihtiyacına ve isteğine sahiptir (Xu ve vd., 2022). Buna ek olarak, yöneticiler ve çalışanlar arasındaki yüksek sosyal mesafe, çalışanların liderlerin kendileriyle ilgilenmediğini hissetmelerine neden olabilir (Sbarra ve vd., 2019) çalışanlar ve liderler arasındaki etkileşim ve duygusal bağın kalitesini ortadan kaldıracaktır (Nakamura, 2015) ve çalışanların liderlerine olan güveninin ve saygısının azalmasına, bitmesine neden olabilir.

Yakın zamanda yapılan çalışmalar, kişisel etkileşimler sırasında akıllı telefon kullanımının algılanan iletişim kalitesini olumsuz yönde etkilediğini ortaya koymuştur (Chotpitayasunondh ve Douglas, 2018). Araştırmalar, kurum içi iletişimi tüm kurumsal bağlılık faktörlerinin bir belirleyicisi olarak belirlediği için bu önemli bir olarak kabul edilebilir (Lievaart, 2020). Yönetici sosyotelizmi çalışanların işe bağlılığına da zarar verebilir. Genellikle işe bağlılık, bir çalışanın işine duygusal ve entelektüel bağlılığı olarak tanımlanır (Richman, 2006). Ayrıca, Robinson ve ark. (2004) işe bağlılığı "bağlılığın bir adım ötesi" olarak tanımlamaktadır. Kahn'ın (1990) bağlılık teorisine göre, çalışanların işlerine bağlanmalarını sağlayan üç psikolojik koşul vardır. Bunlar: anlamlılık, ulaşılabilirlik ve güvenlik gibi psikolojik faktörlerdir. Bu faktörler, işyerinde örgütsel

iletişim çerçevesinde dikey ve yatay biçimde gerçekleşen iletişimde saygı, güven ve takdire dayalı kişilerarası etkileşimlerin işe bağlılıkla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Roberts ve David (2020) çalışmalarında, bir çalışanın, yöneticisinin iş ile ilgili yüz yüze görüşmelerde akıllı telefonuna kendisinden daha fazla ilgi gösterdiğini algıladığı "boss phubbing" (yönetici sosyotelizmi) veya yöneticinin telefonu ile ilgilenerek çalışanını ihmal etme kavramını araştırmaktadır. Bu olgu, akıllı telefonların yaygınlığına ve amir-ast (yönetici-çalışan) ilişkilerinin önemine rağmen çok az araştırma yapılan bir alan olan çalışan performansı ile ilişkili olarak incelenmiştir. Çalışma, yönetici sosyotelizmi, amir güveni, iş tatmini ve iş performansı arasındaki bağlantıları incelemek için üç teoriden - Karşılıklı Sosyal Değişim Teorisi, Beklenti İhlalleri Teorisi ve Sosyal Varlık Teorisi - yararlanmaktadır. Araştırmacılar sıralı bir aracılık modeli kullanmış ve çeşitli sektörlerden toplam 337 Amerikalı yetişkini kapsayan iki ayrı çalışma yürütmüştür. Bulgular, iş yerlerinde üstlerin astları ile iletişimlerinde sosyotelizmin negatif etkisini ve üstlerin astları varken dikkatini dağıtacak ölçüde telefon kullanmalarının çalışanların güveni üzerinde olumsuz etkisini ortaya çıkarmıştır. Dikkati telefon nedeniyle dağılmış bir yönetici astlarının fikirlerine, konuşmalarına gereken önemi veremez. Bu durum ise ast açısından yöneticiye ve dolayısıyla işine daha düşük güven, daha düşük tatmin ve performans demektir.

Yönetici tarafından görmezden gelinen bir çalışan, yönetici tarafından dışlandığını hissedebilir. İş yerindeki meslektaşları tarafından dışlanma veya görmezden gelinme hissine iş yeri dışlanması denir. Bu durumun işe bağlılığı doğrudan etkilediği bulunmuştur (Leung ve ark., 2011). Liderlik tarzlarının çalışan bağlılığı üzerindeki etkileri Wang vd., (2014) tarafından incelenmiştir. Bu çalışmada, iletişime, ilişkilere daha fazla odaklanan yöneticilerin bu çalışma anlayışları ile çalışan bağlılığı arasında olumlu yönde ilişki olduğu bulunmuştur. Daha yakın tarihli bir araştırmada, yönetici sosyotelizminin çalışanın işine bağlanma motivasyonunu olumsuz etkileyebileceği bulunmuştur. Bunun çalışan bağlılığı üzerinde iki yönlü bir etkisi vardır. İlk olarak, yönetici tarafından sosyotelizm yaşayan bir çalışanın yöneticiye karşı algılanan güveni azalır. Dolayısıyla, düşük psikolojik anlamlılık deneyimiyle ilişkili olarak bu durum daha düşük çalışan bağlılığıyla sonuçlanır. İkinci olarak, aynı etki çalışan bağlılığını öngörmede psikolojik erişilebilirlik için de bulunmuştur (Roberts & David, 2017).

Yönetici sosyotelizmi, çalışanların etkileşimsel adalet algısına dahil edilebilecek bir davranıştır çünkü yöneticinin sosyotelizm yaptığını görmek, adil olmayan bir muamele olarak yorumlanabilir. Mevcut araştırmalarda, insanlar özel bir bağlamda sosyotelizmi can sıkıcı ve saygısızca olarak tanımlamıştır (Karadağ vd., 2015). Ayrıca, Aagaard (2020), çalışmada başkalarının sosyotelizm yapmasını rahatsız edici ya da saygısızca olarak nitelendiren kişilerin kişilerarası iletişimde kendilerinin de sosyotelizm davranışında bulunma diğer bir ifadeyle sosyotelist olma olasılıklarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Bu durum, iş

yerlerinde çalışanların genel etkileşimsel adalet algıları düşük olduğunda, çalışanların yöneticilerin sosyotizm davranışını ek bir adaletsiz muamele olarak algılayabileceğini düşünebilir ve gösterebilir. Bu olumsuz davranış sıklığı ve birikimi olumsuz davranışlarla sonuçlanabilir. Yöneticinin sosyotizm yapmasının çalışanların tutumları üzerinde olumsuz sonuçlarının olduğu kanıtlanmıştır (Roberts ve David, 2017; Yasin, 2021). Bu doğrultuda yöneticilerin kendilerine adil davranmadığını düşünen çalışanlar için amir kaytarması ile sanal kaytarma faaliyetleri yani iş ortamında dijital iletişim teknolojilerinin kullanımının işle ilgisi olmayacak bir şekilde kullanımı diğer bir deyişle suistimal edilmesi, arasındaki ilişkinin daha güçlü olacağı öngörülmektedir. Yöneticinin sanal kaytarması şeklinde açıklanabilecek bu durum örgütsel adalet algısını zayıflatmaktadır. Yöneticisinin, kendisine sosyotizm davranışında bulunduğunu hisseden ve gören personel diğer çalışanlara ve dış hedef kitlelere bu davranışta bulunabilmektedir. Görüldüğü üzere iş ortamlarında bu davranış hale etkisi yapma potansiyeline sahiptir.

Bu bilgilerden sonuçlar bağlamında, sosyotizm davranışı lider, yönetici ve çalışanlar arasında gerçekleşen örgütsel iletişim atmosferinde profesyonel bir ortamda da gerçekleşebilir. Yapılan birçok araştırma, sosyotizmin görünür etkilerinin çok büyük olduğunu ortaya koymaktadır. Sosyotizm davranışının örgütsel iletişim bağlamında çalışan bağlılığı açısından işle ilgili sonuçları negatif anlamda etkileyebileceği yapılan çalışmalar ile ortaya konmuştur. Yönetici sosyotizminin çalışan bağlılığı üzerindeki dolaylı etkisi, işine ve üstlerine güvensizlik ve iş tatminsizliği aracılığıyla iş performansını olumsuz yönde etkilemesi olarak açıklanabilir. Günümüzde sosyotizmin örgütsel iletişime etkisi konusunda yapılan araştırmaların bulgu ve sonuçları, algılanan psikolojik ulaşılabilirlik ve güven hissinin çalışan performansına etkisi yönündeki önceki araştırmaların bulgu ve sonuçlarıyla uyumludur. Burada ifade edilen bulgu ve sonuçlardan birisi sosyotizm davranışına maruz kalan çalışanlar buna bağlı olarak bu davranış nedeniyle daha fazla sosyal dışlanma yaşamaktadır. Böylece bu davranış sonucunda çalışanların yöneticileriyle etkileşimleri sırasında iş aidiyeti, öz saygısı, anlamlı varoluşu, bağlılığı negatif olarak etkilenmekte ve zayıflamaktadır. Dolayısıyla bu çalışmada da olduğu gibi yapılan bu ilk çalışmalar örgütsel iletişim perspektifinde yöneticilerin sosyotizm davranışının, çalışanların duyguları, örgütsel bağlılıkları ve iş performansları üzerinde olumsuz sonuçları olabileceğini göstermektedir. Gelecekte bu davranışın neden olabileceği sonuçları ve alınabilecek tedbirlere yol göstermesi bakımından bu çalışma önemlidir.

Sonuç

Günümüzde gelişmiş iletişim teknolojilerinin yoğun olarak kullanıldığı profesyonel iş süreçlerinde özellikle akıllı telefonların her yerde olduğu ifadesini reddetmek zor olacaktır. Modern iş yerlerinde, akıllı telefonların artan varlığı ve kullanımı her geçen gün kendisini daha da hissettirmektedir. Ancak akıllı telefonların her yerde bulunmasıyla birlikte bu cihazların kullanımının iletişimi ve

ilişkileri nasıl etkilediği konusundaki araştırmalar, akıllı telefonların iş amaçları dışında kullanımının örgütsel iletişimi olumsuz etkilediğini ortaya koymaktadır. Kişilerarası iletişimde akıllı telefon ile ilgilenecek iletişim atmosferindeki diğer bireyi ihmal etmek ve onu görmezden gelmek olarak tanımlanan sosyotizm davranışı birçok araştırmaya konu olmuştur. Buna karşın örgütlerde sosyotizm davranışı hakkındaki araştırmalar daha az sayıdadır. Sosyotizmin profesyonel iletişim biçiminin gerçekleştiği kurumsal yapılarda gerçekleşmesi de ciddi iletişim bariyerlerine neden olmakta ve sonuçta kurumsal işleyişe, algı ve imaja, güvene ve aidiyete zarar vermektedir. İş yerlerinde, yöneticilerin ve çalışanların birincil derecede önemli bir neden olmadığı halde akıllı telefon ile ilgilenecek, karşısındakini yok saymak, onu iletişim odağından çıkarmak literatürde yönetici sosyotizmi (boss phubbing) olarak isimlendirilmektedir. Yönetici sosyotizmi veya iş yerlerinde çalışanların birbirlerine karşı sosyotizm davranışları (partner sosyotizmi) son yıllarda dikkat çekici bir şekilde artmaktadır. Bu nedenle örgütsel iletişim perspektifinden sosyotizm davranışına dikkat çekmesi, yorumlarda bulunması ve bu duruma karşı alınabilecek önlemler açısından bu çalışma önem arz etmektedir.

Sosyotizm olgusu bilimsel araştırmalarda giderek daha fazla ilgi ve odak görürken örgütsel (kurumsal) yapılardaki iletişim ve sosyal davranış sonuçlarına ilişkin araştırmalar henüz başlangıç aşamasındadır. Bu çalışma ve diğer çalışmalarda da olduğu gibi sosyotizm üzerine yapılan araştırmaların sonucunda görülen hem günümüze hem de geleceğe yönelik birçok olumsuz ve kaygı verici tespit ve değerlendirme vardır. Çalışmanın çerçevesi ve sınırlılıkları bağlamında örgütsel iletişim perspektifinden incelendiğinde Bu tespit ve değerlendirmeler arasında;

- Akıllı telefonların phubbing olarak kullanımı, örgütsel iletişimde bariyer oluşturma etkisi yaratmaktadır;
- Kişilerin etkileşimleri sırasında algıladıkları daha düşük etkileşim kalitesi ve bunun sonucunda düşük memnuniyetli iletişim;
- Sosyal temaslarından duydukları ilgilenimin engellenmesi;
- İletişim sürecinde taraflardan birisinin veya birkaçının (iletişim birimlerinin) telefonunun varlığından dolayı süreç bağlamında yöneticiye ve çalıştıkları kuruma daha az bağlılık hissi;
- Kurumlarda çalışanlar etkileşimde oldukları dikey iletişimde yöneticisine veya yatay iletişimde aynı mevkide oldukları iş arkadaşına daha az güven duyma, güvensizlik, hayal kırıklığı ve olumlu duygular taşımayan bir ruh hali yaşama;
- Nezaketsiz bir yönetici algısı;
- Örgütsel iletişim anlamında kurumsal iklimde çalışan refahının bozulması ve sosyal dışlanma hissi;
- Kurumsal iletişimin iyileştirilmesi için, kurum yönetici ve çalışanlarına dijital iletişim teknolojilerinin iş kültürü bağlamında nasıl kullanılması gerektiği konusunda hizmet içi eğitimler, konferanslar düzenlenmelidir.

şeklinde açıklanacak sonuçlar bulunmaktadır.

Örgütsel iletişimde temelde güvene ve bağlılığa dayanan yönetici-çalışan iletişimindeki haberleşme ve bilgi akışı arasına, iş amaçları dışında kullanılan akıllı telefon kullanımı yani phubbing girdiğinde önce kurum içi iletişimi olumsuz etkilemekte, sonra ise bu etkinin sonuçları kurumsal imajın ve itibarın zarar görmesi boyutunda ilerlemektedir.

Sonuç olarak bu çalışma ve diğer birçok araştırmacı tarafından yapılan çalışmalar, sosyotelizm davranışının bazı faktörlerden kaynaklanabileceği, bu davranışın örgütsel iletişim perspektifinden negatif etkilerinin olabileceği ve bu etkilerinin neler olabileceği konusunda önemli bilgiler sunmaktadır. Şimdiye kadar, örgütsel iletişim perspektifinden sosyotelizm üzerine yapılan araştırmalar hala başlangıç aşamasındadır ve bu olgunun nedenleri, etkileri ve sonuçları noktasında ortaya çıkarılması gereken çok şey vardır.

Kaynaklar

- Aagaard, J. (2020). Digital akasia: a qualitative study of phubbing. *AI & Society*, 35, 237-244.
- Abeele, M. V. (2020). The social consequences of phubbing. *The Oxford handbook of mobile communication and society*, 158-174.
- Bianchi, A., & Phillips, J. G. (2005). Psychological predictors of problem mobile phone use. *Cyberpsychology & behavior*, 8(1), 39-51.
- Bohns, V. K., & Scholer, A. A. (2018). Distracted by your phone? The cost of phone use in face-to-face interactions. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 144, 11-24.
- Castells, M. (2010). *The Rise of the Network Society*. Wiley-Blackwell.
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2016). How "phubbing" becomes the norm: The antecedents and consequences of snubbing via smartphone. *Computers in Human Behavior*, 63, 9-18.
- Chotpitayasunondh, V., & Douglas, K. M. (2018). The effects of "phubbing" on social interaction. *Journal of Applied Social Psychology*, 48(6), 304-316.
- Derks, D., & Bakker, A. B. (2014). Smartphone use, work-home interference, and burnout: A diary study on the role of recovery. *Applied Psychology*, 63(3), 411-440.
- Epps, C. (2016). An Exploration of how Technology Use Influences Relational Ethic Scores of Emerging Adult Romantic Relationships. East Carolina University
- Internet: Deloitte. (2024). Web: http://https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/the-deloitte-times/TDT_Subat%202018_GMCS.pdf, Son Erişim tarihi: 19.05.2024
- Internet: Macquarie Dictionary. (2024) Web: <https://www.macquariedictionary.com>, Son Erişim Tarihi: 18.07.2024
- Kahn, W. A. (1990). Psychological Conditions of Personal Engagement and Disengagement at Work. *The Academy of Management Journal*, 33(4), 629-724.
- Karadağ, E., Tosuntaş, Ş. B., Erzen, E., Duru, P., Bostan, N., Mızrak-Şahin, B., ... & Babadağ, B. (2016). Sanal dünyanın kronolojik bağımlılığı: Sosyotelizm (phubbing). *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 3(2), 223-269.
- Karadağ, E., Tosuntaş, Ş. B., Erzen, E., Duru, P., Bostan, N., Şahin, B. M., ... & Babadağ, B. (2015). Determinants of phubbing, which is the sum of many virtual addictions: A structural equation model. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(2), 60-74.
- Krasnova, H., Abramova, O., Notter, I., & Baumann, A. (2016). Why phubbing is toxic for your relationship: Understanding the role of smartphone jealousy among "Generation Y" users.
- Kraus, S., Jones, P., Kailer, N., Weinmann, A., Chaparro-Banegas, N., & Roig-Tierno, N. (2021). Digital transformation: An overview of the current state of the art of research. *Sage Open*, 11(3), 21582440211047576.
- Kushlev, K., & Dunn, E. W. (2019). Smartphones distract parents from cultivating feelings of connection when spending time with their children. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(6), 1619-1639.
- Leung, A. S. M., Wu, L. Z., Chen, Y. Y., & Young, M. N. (2011). The impact of workplace ostracism in service organizations. *International Journal of Hospitality Management*, 30(4), 836-844.
- Lievaart, L. (2020). Supervisor phubbing: The moderating roles of organizational values and norms in predicting employees' engagement and behavior (Doctoral dissertation, Master thesis).
- Nakamura, T. (2015). The action of looking at a mobile phone display as nonverbal behavior/communication: A theoretical perspective. *Computers in human behavior*, 43, 68-75.
- Nakamura, T., Acar, A., & Ng, M. (2016). Cultural comparison for the action of looking at a mobile phone display focusing on independent/interdependent self. *Bioceram Dev Appl*, 6(2), 1-9.
- Nazir, T., & Pişkin, M. (2016). Phubbing: A technological invasion which connected the world but disconnected humans. *International Journal of Indian Psychology*, 3(4), 175-182.
- Núñez, T. R., Radtke, T., & Eimler, S. C. (2020). A third-person perspective on phubbing: Observing smartphone-induced social exclusion generates negative affect, stress, and derogatory attitudes. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 14(3).
- Parmaksız, İ. (2020). Phubbing in Communication and Relationships. 24. 359-372.
- Przybylski, A. K., & Weinstein, N. (2013). Can you connect with me now? How the presence of mobile communication technology influences face-to-face conversation quality. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(3), 237-246.
- Rainie, L., & Zickuhr, K. (2015). Americans' views on mobile etiquette. *Pew Research Center*, 26, 948-958.
- Richman, A. (2006). Everyone wants an engaged workforce how can you create it.
- Roberts, J. A., & David, M. E. (2016). My life has become a major distraction from my cell phone: Partner phubbing and relationship satisfaction among romantic partners. *Computers in Human Behavior*, 54, 134-141.
- Roberts, J. A., & David, M. E. (2017). Put down your phone and listen to me: How boss phubbing undermines the psychological conditions necessary for employee engagement. *Computers in Human Behavior*, 75, 206-217.
- Roberts, J. A., & David, M. E. (2020). Boss phubbing, trust, job satisfaction and employee performance. *Personality and Individual Differences*, 155, 109702.
- Robinson, D., Perryman, S., & Hayday, S. (2004). The drivers of employee engagement report 408. *Institute for Employment Studies, UK*, 72.
- Sari, L., Nurbayani, S., & Kurniawati, Y. (2023). The Influence of the Phubbing Phenomenon on Social Skills in Developing Life Skills among Social Sciences Education Students at the Indonesian University of Education. *Didaktika: Jurnal Kependidikan*, 12(4), 1153-1160.
- Sbarra, D. A., Briskin, J. L., & Slatcher, R. B. (2019). Smartphones and close relationships: The case for an evolutionary mismatch. *Perspectives on Psychological Science*, 14(4), 596-618.

- Thornton, B., Faires, A., Robbins, M., & Rollins, E. (2014). The mere presence of a cell phone may be distracting. *Social Psychology*, 45(6), 479-488.
- Tomaszewski, L. E., Zarestky, J., & Gonzalez, E. (2020). Planning qualitative research: Design and decision making for new researchers. *International journal of qualitative methods*, 19, 1609406920967174.
- Turkle, S. (2011). *Alone Together: Why We Expect More from Technology and Less from Each Other*. New York: Basic Books. ISBN: 978-0465010219.
- Uğur, N. G., Koç, T. (2015). "Time For Digital Detox: Misuse of Mobile Technology and Phubbing", *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195, ss. 1022-1031.
- Vanden Abeele, M. M. P., Antheunis, M. L., & Schouten, A. P. (2016). The effect of mobile messaging during a conversation on impression formation and interaction quality. *Computers in Human Behavior*, 62, 562-569. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.04.005>
- Wang, X., Ma, L., and Zhang, M. (2014). Transformational Leadership and Agency Workers' Organizational Commitment: The Mediating Effect of Organizational Justice and Job Characteristics. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 42(1), 25-36.
- Wang, R., Wang, W., daSilva, A., Huckins, J. F., Kelley, W. M., Heatherton, T. F., & Campbell, A. T. (2018). Tracking depression dynamics in college students using mobile phone and wearable sensing. *Proceedings of the ACM on Interactive. Mobile, Wearable and Ubiquitous Technologies*, 2(1), 1-26
- Xu, T., Wang, T., & Duan, J. (2022). Leader Phubbing and Employee Job Performance: The Effect of Need for Social Approval. *Psychology Research and Behavior Management*, 2303-2314.
- Yasin, R. M. (2021). *Phubbing in the Workplace; Exploring the Role of Rejection Sensitivity in the Relationship between Supervisor Phubbing and Employee Outcomes* (Doctoral dissertation, Capital University).
- Yıldırım, O. Ünalın, D. & (2020). Dijital yerlilerin sosyotizm (phubbing) eğilimlerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(1), 276-297
- Yousaf, S., Rasheed, M. I., Kaur, P., Islam, N., & Dhir, A. (2022). The dark side of phubbing in the workplace: Investigating the role of intrinsic motivation and the use of enterprise social media (ESM) in a cross-cultural setting. *Journal of Business Research*, 143, 81-93.